

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsaciga meseca na celi poli, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XVI.

V Ljubljani 10. veliciga serpana 1863.

List 23.

V slavo ss. Cirilu in Metodu

je znani naš pesnik gosp. Anton Umek (Okiški) zložil prelép hvalospév v devet pevanjih z naslovom: „Slovanska blagovestnika sveta Ciril in Metod.“ Naj damo v pokušijo

Tretje pevanje.

Metod — Cirilov brat — narisa bolgarskemu kralju Bogoru poslednjo sodbo in mu jo razlaga; Bogor se dá kerstiti in se pomeje odpové vladarstvu.

Preglasno zopet pevaj, mila struna!
Cirila in Metoda slavne dela,
Kako junaška brata iz Soluna
Gorečnost sveto v sercu sta imela,
Da iščeta narodov Božji slavi,
In vterjata v nebeški jih postavi.

Med tem, ko se Ciril v Kerzon odpravi
In v morji najde svetega Klemenca,
V vinograd Božji nove terte stavi
Metod v Bolgariji, jasni vremena;
Bolgarski kralj sam, Bogor, ne zameta
Besede, ki mu več en sad obeta.

„Bog s tabo, dragi Bogor, kralj mogočni,
Ki delajo ti senco svitli dvori,
Imé sem slavno v zemlji čul iztočni
Pri blagi cesarici Teodori,
Od nje prišla ti sestra je kristjana,
Zvelicavna ti vera ni neznana.“

Tako Metod, ko pride, beseduje,
Kralj pelje v svitlo ga vesel dvorane,
V pogovorih se raznih z njim raduje,
Ne méni pa se dosti za kristjane,
Marveč Metoda, ker spozná slikarja,
Pokaže naj umetnost, nagovarja.

Metodi posla tega se ne brani,
Poslednjo sodbo v malo dnéh narisa,
In kralju radovednemu naznani,
Da k njemu gledat pride živopisa.
Spolniti hotel je visoke želje,
V podobi strah se bere in veselje.

Ko rok umetnih se odkrije delo,
Pogleda kralj — pa groza ga prešine;
Prečudno ga do serca je zadelo,
Ko vidi križ svetiti od višine,
Pod katerim plašne trume mergolijo,
Iz grobov tamnih mrtvi se budijo.

„Metodi! strašno sliko mi razjasni,
Kaj trombe té, kaj svitli križ pomeni,
Kaj hočejo z višav duhovi krasni,
Zakaj iz breznoč žvigajo plameni,
Iz grobov kdo — zakaj budi merlice?
Razloži mi,“ Metodu Bogor kliče.

Metodi resno se potem oglasi:
„Mogočni kralj! skrivnosti vse izvedi,
Katere skrivajo prihodnji časi;

Kar kaže slika, jasno je v besedi
Taistega, ki vstvaril je svetove,
Odločil koncu njih prečudne dnove.

Človeški rod, ki se po zemlji giblje,
Kar um njegov — umetna dlan počenja,
Zvezdišče, ki se v krogih zlatih ziblje,
In kar se po vesoljnosti razpenja —
Vse to da ni v ostanku vekovito,
V besedah kratkih bodi ti odkrito.

Ko časa tiru zginejo mejniki,
Poslednje sodbe vélki dan napoči,
Stoletij vseh rod v družbi preveliki
K sodniku zbere se, ker zemlja počí,
Z višav nebeški glasi zadonijo,
In mrtvi se iz grobov vsi zbudijo.

Kot v strahu se predramijo spijoči,
Ko močno zagermi čuvaj v terdnjavi,
Ak žvigajo plameni v tamni noči,
Da jasno se žari nebo v višavi:
Tako bo takrat k strašni sodbi vrelo,
Kur koli je na zemlji kdaj živelo.

Odpró peklá se brezni strahoviti,
Da pridejo zaverženi duhovi,
Ter zablíščé v lepoti vekoviti
Nebesa se, in svitli stvarnikovi
Krilatci se prikažejo z višine,
Prečudno ta pogled ves rod prešine.

Ker sam Sodnik v presvetem znamenji križa
Sred trum se izveličanih prikaže,
V oblaci svitlih se na svet poniža,
In z njim duhov prečistih zveste straže,
Da razsvitlijo skrite se tamnice,
Zasliši svet vesoljni glas pravice.

In kot se tmina od avitlobe loči,
Kot olje v čisti vodi kviško splava,
Kot zgine noč, ko zarija napoči,
In ptica roparska v zakotje tava:
Tako se takrat trume razdelijo,
V stran desno se in levo razkropijo.

Izvoljeni na desni bodo stali,
Kot solnčni blišč njih dela se svetile,
Zaverženci na levi trepetali,
Kak bodo jih pregrehe sramotile,
Pred celim svetom bode vse odkrito,
Če bilo je poprej še tako skrito.

Na desni bo veselje preneznano,
Ker združijo se serca ljubijoče;
Nad njimi večno solnce bo prižgano,
V Sionu večno jim sijati hoče,
Izvoljene Sodnik pokliče svoje:
Vi zvesti, pridite v kraljestvo moje.

Kako pa strah in groza bo na levi,
Kako prestrašen kraj jim v dom pripravljen;
Bolj bil Jeruzalem ni stiskan v reví,
Ko z vojno Titovo je bil zastavljen.
V trepetu hudem bodo hrepeneli,
Da v tamne brezna bi se skriti smeli.

Le en pogled bo strašno jim plačilo:
Odgerne Bog oblakov sivih mejo,
Pokaže jim deželo čudno milo,
Nebesa z vsem bogastvom se odprejo,
Da izvedo nesrečni, kaj zgubili,
Ker niso Vsemogočnega ljubili.

In kazni glas: Zaverženi bodite!
Odpri jim vrata v brezna globočine,
Kjer vekomaj jih muke strahovite
Skelele bodo grozne bolečine,
Nikdar jim zlato solnce ne posije,
Nikdar ust hladna rosa ne polije.

Al blagor blagor njim, ki na visino
Povzdignejo se s čistimi duhovi,
Ki vzplavajo v nebeško domovino,
Kjer sijajo neskončno jasni dnovi,
Razlegajo se sladki rajski glasi,
Brez vseh težav versté se zlati časi.

Narava vsa z obneha lepota,
Ki lepša solnce, luna ga z danico,
Življenje srečno s serčno harmonijo,
Ljubezen kratka z blaženo slastico,
Ki kaže na življenja se obzorji,
Ni proti raju kapljica na morji.

Da bodeš tudi mili kralj med njimi,
Ki bojo k ostri sodbi prihajali,
Verjemi meni; vsi ki v smertni zimi
Pozebli so, pred sodbo bodo stali,
Takrat enaka revšini bo krona,
Zlató ti ne pomaga do Siona."

Bogor.

"Verjamem, in me grozni strah obhaja,
Prečudna je pomemba tvoje slike;
Kak ljubo svetega zavetja raja,
Kako pa muke grešnikom velike!
Al kak se človek strašni grozi vbrani,
Povej, kdo bode stal na desni strani?"

Metod.

Le ena pot do večnega je mesta:
Nedolžnost v dušo sveti kerst izlije,
In ak gori potem ljubezen zvesta
Ves čas, da se življenja solnce skrije,
Al če pokora poravná napake,
Potem se nadjati je sreče take.

Zatorej Bogor, ako srečo ljubis,
Če strašijo tamnice te večnih muke,
Če zvestost sveto Večnemu obljubis,
Ti razložim zveličavne nauke,
Oblijem ti z vodo kraljevo glavo
In rajске slave podčim zastavo."

Kralj radosten v besede te privoli,
Nad vse mu draga je kersanska vera,
Zvesteje vsaki dan k nebesom molí,
Naukom milim serca ne zapera;
Ko podučen odkriva sveto vdanost,
Metod mu kerstno napove svečanost.

Približa dan se sreče zaželeni,
Prikaže Bogor se v obleki krasni;
Vse izbe so po dvoru razsvitljene,
Obrazi vsi kot mila zora jasni,
Pobožno molí vero kralj z gospodo,
Metodi ga oblije s sveto vodo.

Kot sveti se labod o svitli zori
Na sinjega jezera poversnjini:
Tako kralj mil med svitlimi je dvori,
Jasni obličje v rajski se milini,
Metod podá mu belo oblačilo,
Da bi nedolžnosti mu znanje bilo.

Prične potem se radostna gostija,
Da kralja in Metoda poslavljaje;
Odmeva po dvoranah harmonija
Srebrnih strun, ki serca napolnuje
S prečudno slastjo, čase se bliščijo,
In sreče glasi Bogoru donijo.

Al vez, ki brati ljudstvo in vladarja —
Enaka vera vez je naj močnejša,
Od vseh strani hrum vpornega viharja
Bolgarska nagloma razširi meja
Taisti dan, ko kralj se pokristjani,
„Pred mestom boj je!“ zagermi v dvorani.

Nabirati orožja ni mogoče,
Gospodo vso in kralja strah prešine;
Tolaži pa Metod izdihajoče
Ter pravi: „Zmaga pride iz visine,
Bila je danes kralju ura srečna,
Poslavi ga še enkrat milost večna.“

Z orožjem jezna truma se približa,
Naproti kralj ji gre in zveste straže.
V trenutku tem oblak se bel poniža,
Krilatec svitel ljudstvu se prikaže,
Zakliče: „V miru Bogor naj kraljuje,
Naj viši Bog kersanstvo poslavljuje.“

Oborožena truma se prestraši,
Pred jasno lučjo pade na kolena
In kliče: „Sklepi so hudobni naši,
Mogočen Bog je novega imena;
Kralj svitli! pošlji tudi nam Metoda,
Da ena vera vsega bo naroda.“

Tako kersanstvo Bog poveljuje,
Metod Bogoru in tovaršem pravi;
Potem po vsej Bolgariji potuje,
Razširja sveto vero po državi,
Ki dolgo zemlja je malikovala,
Resnico po Metodu je spoznala.

Apostelj se poverne v domovino,
Kralj Bogor srečen mnogo let kraljuje,
Oblasti pa kraljeve gotovino —
Manj kot nebeski venec jo spoštuje,
Ko stari dnevi glavo posrebrijo,
Kraljestvo popusti in gre v samijo.

Premilo od vladarstva slovo jemlje:
„Ostani z Bogom žezlo; svitla krona,
Obvaruj Bog te, rod bolgarske zemlje,
Odperta ti je cesta do Siona,
Da z ljudstvom se vladar zediní gori,
Prestol zapušča o večerni zori.“

Tečejo urno dnevi mu v samotí,
In sivo glavo tamni grob zakrije.
Obraste evetje v rajski ga miloti,
Nad njim napis stoletja svetu sije:
Bogora kralja krije ta gomila,
Po njem se je Bolgarija zjasnila.

Pravila,

po katerih se je ravnati pri umirajočih in pri merličih.

Spisuje Andrej Makarovič.

(Dalje.)

12. Vprašanje: Zakaj oblečejo merliču belo srajco.

Odgovor: 1) V znamenje, da se moramo pred sodnjim stolom Božjem z neomadežanim oblačilom nedolžnosti prikazati, s tisto obleko milosti, ktero je naša duša pri sv. kerstu prejela. Bela srajca naznanjuje belo obleko, ktero nam je duhoven pri sv. kerstu dal, rekoč: „Vzemi obleko nedolžnosti in prinesi jo neomadežano pred sodnji stol Božji.“

2) Če smo bili tako nesrečni, da smo to obleko z grehi oskrunili, moramo, da pridemo k Kristusu, njegove besede spolnovati, ki pravi: Vkupi pri meni belih oblek, da se odeneš itd. (Raz. 3. 18.), t. j., operi svojo dušo v kervi Kristusovi in v solzah pokore po vrednem sprejemanju svetih Zakramentov.

3) Kristus naš izgled je bil tudi v belo platno zavit in pokopan. Pri njegovem spremenjenju so mu bile oblačila bele kakor sneg itd. (cfr. Marka 9, 2.)

4) Svetnike v nebesih sv. Janez tako popisuje: Oblečeni so z belo obleko, svoje oblačila so oprali in vbelili v kervi Jagnjetovi. (Raz. 8. 9. 14.)

13. Vpr.: Zakaj kinčajo nekteri merliče verh tega še z družimi dragimi oblačili?

Odg.: S tem naznanjajo želje, da naj duša vmerlega ravno tako okinčana s svatovskim oblačilom pred Kristusa pride. Naj bi ne bila zgubljena svatovska obleka prvega svetega Obhajila.

14. Vpr.: Kaj pomeni križ na persih ali pa roke navskriž djane?

Odg.: To kaže, da je bil merlič kristjan, kteremu so pri sv. kerstu križ na čelo in na persi djali. Pri sv. kerstu je k zastavi križa prisegel, kakor pravi učence Kristusov je križ do smerti zvesto nosil. Kakor Kristus je umerl in upamo, da je z Odrešenikovo pomočjo hudiča, greh in smert premagal.

15. Vpr.: Zakaj denejo merliča v leseno trugo?

Odg.: 1) S tem naznanimo, da bo umerli ravno tako v novo življenje vstal, kakor v zemljo vsajeni les zopet ozeleni in oživi. Sv. Ambrož pravi o mladenču iz Najma: On je imel upanje vstajenja, ker so ga na lesu nosili.

2) V spomin, da ima smert na lesu svoj začetek; rekel bi, da so vse truge stesane iz drevesa spoznanja.

3) V tolažbo, da je bila smert na lesu premagana: na lesu križa.

16. Vpr.: Kaj pomeni luč pri trugi?

Odg.: 1) Neumerljivost od telesa ločene duše.

2) Znamnje, da je umerli otrok svetlobe, t. j., katoliški kristjan, ki je luč vere in oženj ljubezni do konca življenja ohranil, in z gorečo svetilnico sv. kersta ženinu nasproti šel.

3) Ta luč nas opominja k molitvi, da bi merliču večna luč svetila. Nas opominja na gledanje Božjega obličja, na Božjo ljubezen in na naše zveličanje. (Glej 3. vpr.)

17. Vpr.: K čemu služi blagoslovljena voda pri trugi? (Gl. 4. vpr.)

18. Vpr.: Zakaj izpostavljajo merliče?

Odg.: 1) Da se živi sobratje nad merličem izgledujejo. Cesar Maksimilijan I je ukazal v svoji oporoki, da naj ga po smerti izpostavijo v trugi, ktero si je bil dal štirinajst let pred smertjo narediti: „da se vsaki nad menoj izgleduje, da kraljeva krona in žezlo in bogastvo nikogar smerti ne reši.“

2) Da umerlega prošnji živih priporočamo.

19. Vpr.: Zakaj ostane merlič še 48 ur doma?

Odg.: Zavolj nevarnosti, da bi koga ne zakopali živega. Že velikokrat se je prigodilo, da je bil kdo le na videz mrtvev pokopan in da je potem strašno smert storil, če ga ni kdo po posebni naključbi rešil.

20. Vpr.: Kaj pa je to, na videz mrtvev?

Odg.: Če se nam le pozdeva, da je mrtvev, pa ni.

21. Vpr.: Kaj se zgodi, ko mine 48 ur.

Odg.: Merliča zakopajo.

22. Vpr.: Je treba pri pogrebu pomagati?

Odg.: Treba je; ker merliče pokopavati je poslednje delo telesnega usmiljenja.

23. Vpr.: Zakaj je to delo usmiljenja?

Odg.: Ker je to mrtvim in živim v prid; mrtvim zato, ker bi drugače ne počivali v posvečeni zemlji, ampak divje zverine in roparski ptiči bi jih raztergali in požerli. In to se je celo paganom gnjusilo. (Glej Jerem. 8. 2; 22. 19.) To pokopavanje je pa tudi živim koristno, da jih smrad gnjilih merličev ne nadlega. Verh tega pa ta smrad lahko tudi nevarne bolezni vzroči.

24. Vpr.: Je pa merliče pokopavati tudi Bogu dopadljivo in zaslužno delo?

Odg.: Se vé da je. To skazujejo mnogoveratne pri-godbe. Med drugimi povest o Tobiju, kteremu je angelj rekel: „Kader si molil in solze prelival in mrtvev pokopaval itd., tedaj sim tvoje molitve pred Božje obličje nosil.“ (12, 12; glej 2. Kralj. 2. 5 in 6.) Celo paganom je Bog to delo plačeval: Marcijan, boren vojak, je cesar postal,

ker je ubitega na poti ležečega človeka zakopal. (Baron. ad. an. 450). Paganski pesnik Simonid je zakopal merliča, kterega je na bregu morja našel. Kmalu potem je hotel v neko ladijo stopiti in se čez morje peljati. Pa v sanjah je bil posvarjen, da naj se ne podá na ladijo, in glej — tista ladija se je potopila.

25. Vpr.: Ali moraš sam osebnó pri pogrebu pomagati, da bo to delo usmiljenja zaslužno?

Odg.: Ne, ampak zadosti je že, da pri pogrebu kaj pripomoreš, n. pr., pri silno ubozih z dnarji, ali pa da merliča k poslednjemu počitku spremiš.

26. Vpr.: Kako se zove kraj, kjer mrtvev pokopujejo?

Odg.: Pokopališče.

27. Vpr.: Kako napravijo pokopališče?

Odg.: 1) Ga obzidajo.

2) Na sredi postavijo velik križ ali pa cerkvico.

3) Ga blagoslovijo.

28. Vpr.: Zakaj ga obzidajo?

Odg.: V znamenje, da je za posebno rabo odločen kraj.

29. Vpr.: Kaj pomeni križ?

Odg.: De si je ta kraj Kristus v last vzel. De tukaj udje Kristusovi, trupla kristjanov, počivajo in se za sodnji dan sejejo.

30. Vpr.: K čemu je blagoslovljenje?

Odg.: De ta kraj vreden postane trupla kristjanov sprejemati; ker so te trupla tempeljni sv. Duha, posvečene so pri sv. kerstu in pri družih ss. sakramentih. Celo meso in kri Kristusa so živale.

31. Vpr.: Kako prinesó katoliškega merliča na pokopališče?

Odg.: To se prav slovesno godi. K temu je sveta Cerkev veliko lepih opravil uredila.

32. Vpr.: Zakaj pa dá Cerkev svoje ude tako slovesno pokopavati?

Odg.: 1) Umerlim v prid, ki na tako vižo pomoč molitve in poslednjo čast zadobijo.

2) Živim v prid, ker jim je ta slovesnost v tolažbo bolečin in v koristno svarilo.

33. Vpr.: Kakšna je navadna slovesnost pri pogrebi?

Odg.: 1) Truga je z mrtvaškim pertom pokrita in pred hišo na parah počiva.

2) Duhovnik jo tukej blagoslovi in moli pri njej.

3) Potem jo nesejo s procesijo proti pokopališču.

4) Pred procesijo nesejo križ, vécsi tudi mrtvaško bandero.

5) Za križem gredó pa verni ljudje po dva in dva, prvi možje za njimi pa ženske, oboji po starosti tako, da gre mladež spredej, odrasli pa zadej.

6) V sredi nesejo trugo, pred njo gre mašnik, za-njo pa zlahta. Na straneh nosijo vécsih goreče sveče.

7) Med tem se zvonjenje glasi, ljudje pa molijo in pevajo. (Konec nasled.)

Popotni spominki.

Romanje k sv. Kervi v zgornjem Gorotanu.

V častilni spomin štiristoletnice slavne ljubljanske škofije popisuje

Jož. Levičnik.

(Dalje.)

Bilo je že dobro eno čez poldan, ko sem zapustil Greifenburg. Pot odtlej proti zgornjemu Drauburg nima za popotnika nobenih posebnih mikavnost. Ker je ravnica doline od večkratnih povodinj pogosto z razno šaro zasuta in so bili pridelki tu v vedni nevarnosti, mogli so si prebivavci iskati kruha po višinah. Skoraj celo dolgo pot od Greifenburga do zgorn. Dravberga so hribi na desni solnčni strani do srede gor obdani; tudi farne vasi Berg, Eržno

in Cvikenberg odzdignjene so visoko čez temelj doline. Le dekanijska farna vas Dole (Dellach), ki je blizu o sredi pota med zgoraj imenovanimi tergi, je poleg ceste; pripravil pa ji je bil tudi od desnih gorā dol prihruvši potok Dražnica l. 1851 Greifenburgu enako osodo. Misliti je bilo takrat, da prebivavstvo cele okolice bo moglo vzeti v roko beraško palico ter zapustiti domači kraj. —

Med tem, ko mi je na ti poti na desno vender kaka sprememba v naravi se razveselila oko, obdajale so dolino ob levi strani tam za derečo Dravo veči del samotne visoke gore, po nekaj z gojzdom zaraščene, nekaj gole. Viditi je bilo le prejasno, da tudi tukaj ne miruje sekira, ampak da skoraj bolj nemilo kot drugod pomlati cele gojzde na tla. Kako je vstani potem drugač biti, kakor da se nahaja vedno več goličav, ker pogostne plohe spirajo vso plitvo zemljo od skalovja in tako za vselej vničijo kal novega zaroda. Pa — naši dobi je enkrat prižgana luč razumnosti in omike, kaj se potem še hoče besedovati? —

Zdela se mi je, da pot že nima ne konca ne kraja; celo voziti sem se bil že naveličal. Vender, — na svetu ne terpi nobena reč večno. Dolina jela se mi je polagoma stiskati, konec ravnine kazal se mi je ponižani svet in kmalo tudi vgladal sem doli pod dolgim klancem nekoliko zgornjega Dravberga. Večina prijaznega terga, ki šteje okoli 80 hiš, pokazala se mi je še le, ko sem se okoli prvega poslopja okrenil; stisnjen je namreč za grič in ob podnožje visoke gore. Stali so nekdanj nad tergom trije, v tergu pa en grad. Od vsih je zdaj samo razvalina enega se viditi, ki stoji zunaj terga sterno gor nad veliko cesto in je pokrita z novo streho, mende da bi bila dalje obvarovana pred o-j-trim zobom časa; drugo spremenilo se je vsled osode vsega, kar se prične pod solncem, vse zopet v nični prah. —

Le kratke trenutke pomudil sem se v prijaznem zgorn. Drauburgu, mem gredē pogledal precej lično in lepo zidano farno cerkev, potem pa sem — okoli 3. ure — zapustil na ti poti zadnji kraj Gorotanski. Dolina se naprej vedno bolj stiska med stermimi gorami poleg kalne Drave. Ta reka je po izreku cesarja Karla Velikega mejila celih tisoč let cerkvene oblasti oglejsko in solnograško — vedno bližej proti meji tirolski. — Deževne megle, ktere so mi celo pot od Greifenburga gori hudo protile, prijemale so se vedno bolj gorā, in ko koračil sem urno naprej, zasliši se silno šumenje med stermim skalovjem unkraj doline. Bilo je to neposredni napovedovavec hude plohe. Sprejel sem toraj res nekoliko kropilnih kapljic od nebes, kar me je, čisto samega popotujočega nekako otožnega naredilo. Vender je nevihta kmali prenehala. Uro hodā nad zgorn. Drauburgom kazal mi je na desno ceste stoječi mejni kamen nemški napis:

„Kronovina

Tirolska
XVIII milj od
Innsbruck-a.

Koroška
XVII milj od
Celoveca.“

na levo ceste pa steber s tablo in nemškim napisom:

„Poknezena grofija Tirolska. Okrog Briksenski. Okraj Lienc.“

Stal sem tedaj na meji dežele, ktero viditi sem že od mladostnih let tolikrat serčno hrepel; kamor so me od nekdanj že gnale želje. Razne misli prekriževale so se mi po glavi, potegnil sem svoj popotni zaznamek iz žepa ter tu na meji zapisal va-nj: „Pozdravljena mi bodi zemlja Tirolska, slavna zibel verlo-hrabrih mož. Ostani zvesta svojemu cesarju, stoj terdno vdana kot silni robovi cerkvi katoliški!“ — (Dalje nasl.)

Toča.

Pa zares čez mero velika nesreča za kmete je toča. Ubogi kmet se trudi vse leto noč in dan, s potnim obrazom in žulavimi rokami, ima že upanje, de v kratkim bo obilno

poplačan za vse to z obilnim pridelkam. Pride pa toča, in v malo minutah je vse njegovo upanje ob tla. Je pa znano med priprostimi kmetiškimi ljudmi veliko vraž zastran toče. Veliko jih točo prilastuje in krive dela copernike in copernice; in eni so tudi tako silo nespametni, de svoje dušno pastirje krive delajo, če jim toča pobije, kar je gotovo velik greh. Tega se pa ne spomnijo, de njih pregrehe so krive te šibe Božje. Moder duhoven, ker je vedil, de tudi njegovih poslušavcev je veliko, kteri take vraže pasejo in verujejo, je v svoji pridigi tako le govoril. Ker je meni znano, de veliko kmetiških ljudi je, ki vraže imajo in verujejo, in posebno kadar toča pobije, le copernike in copernice krive delajo, torej vprašam, ali pa so res coperniki in copernice? Res, rečem tudi jest, de so. Kteri pa so ti coperniki in copernice, ki točo napravljajo? Povedal jih bom, de jih bote poznali.

Coperniki in copernice so tisti gospodarji in gospodinje, kteri nedelj in praznikov ne posvečujejo, ob nedeljah in praznikih hlapčevsko delajo ali poslam al otrokam delati ukazujeje. Bog je vstvaril šest dni za delo, sedmi dan za počivanje, de bi Boga hvalili in častili. Ker je pa veliko ljudi, ki ob takih dnevih dela delajo, ktere so prepovedane, s tem Boga žalijo, jezo Božjo sami čez svoje dela kličejo. S svojimi deli so torej coperniki, zavoljo kterih Bog točo in tudi druge šibe pošilja.

Coperniki so pa, ljubi gospodarji in gospodinje, tudi vaši sinovi in hčere, deklet in hlapci, kteri pri svojih delih z gerdim govorjenjem, z nesramnimi pesmimi, z nečistimi deli oskrunjujejo vaše hiše, njive, senožeti, travnike, vinograde, in tako jezo Božjo nad svoje dela kličejo, in zavoljo teh grehov so gospodarji in gospodinje dostikrat sami krivi, ker na svojo družino premalo pazijo, in ne svariijo, če kaj napeniga pri njih vidijo. Coperniki so vsi gerdi ponočnjaki, kteri s svojim vdolovanjem žegen Božji odganjajo in jezo Božjo kličejo nad vaše polja in travnike. Zavoljo ponočevanja Bog tepe cele soseske, tudi zato ker si srenjski možje in višji nič ne prizadevajo ponočevanja odvracati; oni bi nar ložej to napako zaterli, ko bi si hotli prizadeti. Nar več so krivi ponočevanja gospodarji in gospodinje, kteri na svoje otroke in posle ne pazijo in nič skerbi za njih nemajo, ter ponoči hodijo, koder se jim ljubi; zavoljo ktere premajhne skerbi jih enkrat težak odgovor čaka. Tudi vsi možje v vsaki vasi so krivi ponočevanja, kteri terpē, de jim ponočnjaki nepokoj delajo, ker v vsaki vasi bi možje nar ložej ponočevanje zaterli, saj v vsaki vasi so ponočnjaki znani, naj bi jih možje svarili z lepo; če bi pa to nič ne zdalo, naj bi jih pa deželski gosposki naznanili, de bi jih kaznovala. Se veliko družih copernikov in copernic je, na pr., preklinjavci, goljuhi, tatovi in sploh krivičniki, pijanci itd., ki si jih vsak lahko sam misli, in zavolj kterih hude ure prihajajo in toča bije. Ti naj svoje copernije, to je, pregrehe opustē, in bolje bo. Z Bogam!

K. iz D., kmetič.

Ogled po Slovenskem in dopis.

Iz Ljubljane. Za terdno se sliši, da je gosp. Jož. Mar n, katehet na ljublj. gimnazii, poterjen za pravega učenika ali profesorja in bo imel prihodnje leto zraven veroznanstva v štirih prvih razredih na spodnji gimnazii tudi slovenšino v štirih razredih zgornje gimnazije. Tudi berilo za osmi razred, za kterega je bilo v deželnem zboru enako poprašano, je neki že zlo pripravljeno. Tega bo gotovo sleherni vesel, kdor pozna vsestransko čverstost g. Marna, in komur je mar za dobro reč na vse strani.

Iz Ljubljane. 31. u. m. so pripeljali iz Bistre v Ljubljano merliča gospoda Antona Gale-ta, bistriškega posestnika, skerbnege očeta, verlega moža, priyatla cerkve in duhovstva. Do enajstih so gg. duhovni ondotnega okraja doma ss. maše brali, potem so posadili mertvaško

askrinjo v prelepi žalni napravi na voz, ki je bil nalašč zato vravnan in odpeljali so merliča proti Ljubljani. Naprej so je peljalo več duhovnov v cerkveni obleki, med njimi častni kanonik in dekan v. č. gosp. Andrej Pečar. Tudi na Brezovici je ondotni gosp. duhovni pastir J. Potočnik merliča sprejel, blagoslovil in z drugimi dalje spremljal. Za merličem se je peljalo veliko veliko kočij spremljevalcev. Sprevod je bil prav častitljiv, in velikansk, pa tudi spodbudljiv; ljudje ob potu so ginjeni poklekovali in molili za ranjcega gospoda, ki je imel še le 45 let. Ranjcega mati, gospa vdova in več otrok žaluje po njem, ki počiva pri sv. Krištofu v lastnih rakah Galetovske deržine.

Iz Ljubljane. Lepa lastnost slovenska je, da pri svojih vedrilih in kratkočasih telesno veseljevanje z dušnim sklepajo. To se o vsaki priliki razodeva in mične cerkvice, kakorsnih je tudi krog Ljubljane obilno, k taki celoti človeško radosti vgodne priložnosti dajejo. Šmarna in Žalostna gora, Rožnik i. t. d. so na pr. Ljubljančanom že od nekdanj takih prijetnih krajev. Tacega duha so te dni tudi Rožnikovi in pod-Rožnikovi vsakdanji gosti razodeli, ker so kupili od domačega umetnika gosp. Fr. Zajca prelepo britko martro ter jo postavili ob potu na Rožnik na gosp. Peter Laznikovem posestvu namesto stare malo lične podobe. Tako djanje je zares hvale vredno. 4. t. m. zutraj so prelepi križ slovesno blagoslovili v. č. g. o. Salvator Pintar, fajm. in gvardijan pri Marii Devici pred mostom. Opomnimo pa naj o ti priliki, da svete podobe so ob potih, da se jim čiščenje skazuje, ki se povrača na božjo ali sploh sveto osebo, katero podoba pomeni; ako se ne spodobi, da bi nelično narejena podoba pri potu stala, je še veliko bolj nespodobno, ako kersanski človek mem takega sv. spominka pokrit gre.

Tudi Žalostna gora je prav pripravna božja pot, kdor se želi nekoliko od svojih trudov odahnuti in ob enem svojim duhovnim potrebam vgoditi. Znano je, kako sloveča je ta božja pot in koliko milost so bogoljubni Slovenci že nekdanj tamkej gori dosegali in koliko jih dosegajo še zmiraj, kateri se žalostni Materi Božji v njeno mogočno prošnjo priporočajo. Ze čez osemdeset let stari cerkovnik na tem kraji v zastran tega marsikaj povedati, kakor tudi drugo ljudstvo v prijazni presarski duhovni; nar boljši zastava pa je, da je obilno tacih duhovnih dobrot tudi v letniku te cerkve popisanih, kar je bilo o drugi priliki že povedano. Naj tukaj omenim le samo mičnega pogleda, ki ga popotnik od tam gori vživa deleč tje čez gorenske gore, pa čez Ljubljano in ljubeznjive ravnine na okrog, in zlasti preko ljubljanskega močirja, ki pa od deleč nič več ni močirja podoben, ampak nar lepše obdelanim poljanom. Čast in poštenje možem, ki so se pečali in se pečajo za njegovo obdelavo. — Naj povem tukaj še zgled, kako se zamore god lepo obhajati v dušni prid in telesno razvedrilo. Danes-teden, 3. t. m., je bil na žalostni gori velik del duhovstva iz verhišnje dekanije, pa tudi milostna pobožna grafnja gospa Blagajeva z drugimi romarji in romanicami in presarskim od ondotnih duhovnijanov močno ljubljeni gosp. duhovnim pastirjem Nacetom Podobnikom, kterega je bila prišla imenovana družba prijazno vezovat. To vezovanje tedaj se je začelo na Žalostni gori pri Mariji Devici, kjer je imel domači gosp. oče sv. mašo z blagoslovom med orgljanjem in petjem, in je maševalo tudi več drugih gospodov, drugi so bili pri sv. maši. Prečast. gospod kanonik in dekan Andrej Pečar pa, glava poštenega razvedrovanja pri enacih prilikah, ki vedó tudi svoje opravila z njimi ob enem dobro sterniti, so vmés svojo nalogo v šoli doveršili. Po tacih opravilih in po pol ure dolgem potu z Žalostne gore do Presarji se je prav dobro prileglo priljudno pogostovanje med mikavnimi martjami, kremljanjem in napitnicami pri gospod Nacetu. — Take romanja in razvedrila so poštene in nedolžne; odveč pa bi bilo popisovati, kako nevarno in grešno je, ako se mlado ljudstvo brez staršev ali drugega čisto zanesljivega varstva spušča na božje pota, kjer taki

pogosto ne storé nič za Božjo čast in slavo njegovih svetnikov, temuč le prevečkrat zajdejo v pregrešne družine, ostanejo celo brez sv. maše, zapravijo dušno in telesno lepoto in si nakopljejo zlegov in dušnih grizenj za vse prihodnje življenje in lahko tudi za celo večnost.

Čas novih maš ter velicega duhovnega veselja je sedanjí mesec. 2. t. m. ali deseto nedeljo po Binkoštih je bila med drugimi slovesna nova maša tudi v ljubljanski frančiškanski cerkvi. Bil je novomašnik gospod Karol Klinar, Teržičan, kateri je bil ko dijak skoz veliko lét v samostanu pevec in je ondi z vso prijaznostjo dobival obilno podporo v dosego svojega prihodnjega poklica. Pač priserčno veselje je bila za novega mašnika in za samostan sveta slovesnost ravno v klosterski cerkvi. Klosterski in drugi duhovni so pri maši stregli in prečast. gosp. stoljni prost Anton Kos so s prav primernim cerkvenim govorom povzdignili veselje, katero se je sklenilo v obednici s priljudnim kosilom, h kteremu so bili prečastiti oče gvardijan veliko duhovstva povabili, — povabili tudi zato še več, ker je bila ravno takrat Porcunkula opravljena. Ta in prejšnji dan pride namreč v Ljubljano v cerkev preblaženo Marije Devico pred mostom na tavžente pobožnih vernikov po odpustke in vsi duhovni po vsem mestu imajo toliko spovedovati, da komej dihajó, in utegne se vender še zgoditi, da ne morejo vsim kaj. Torej pobožni verniki pametno storé, kateri domá svojo spoved vredno opravijo in potlej v imenovano cerkev po odpustke pridejo. Naj k ravno imenovanemu pogostovanskemu veselju pristavimo tukaj še bistroumne letnice ali časoslovnice, kterih umetni pisavec je v njih zaznamnjan. Take-le so:

ACCipe Neoforlo orlVnDe CaroLe Vota Mea

Dat tibi aMICVs LaetVs Caspar Crubath.

ConCrepan tIMpano saCerDos KLInar VIVat

De CVneo noMen — sI-qVe eCClesIe Ipse. —

Iz stare Loke 3. mat. serp. Med tem, ko zidanje naše nove cerkve veselo napreduje, tako de je zid na kterih straneh že čez 5 sežnjev visok, nas je nenadoma nepričakovani udarec zadel in nam vsaj za čas bil pobil serce in veselje. — Naš zali zvonik, komej pred 4 leti novo krit, ko je zdaj ravno v tem bil, de se bo z ozidjem nove cerkve združil, je po potrebnim olušenji stariga piškaviga zidanja še le pokazal, kako na slabih nogah de stoji; — in bil bi nam gotovo padel ter utegnil veliko škode napraviti, ako bi ga ne bil naš mladi in čversti tesarski mojster krepko podperl. — Ne moremo se prečuditi, kako so se stari ljudje, ki so po pregovoru „za večnost“ zidali, na tako šipko podstavo toliko težo upali postaviti; — in le edina mogočnost Božja ga je mogla obvarovati, de se ni že davno s cerkvijo vred stresel in posul. — Gosp. stavbini vodja je prav dobro opomnil, de tá (stara) cerkev je „le iz zgolj navade stala,“ — in zares, pri podiranji se vidi, de bi ves zid lahko z grabljami razkopal.

Bila je, se vč de, če več ne, vsaj dvakrat pogorela; torej je vse zidovje prekuhanó, zlasti okoli zvonika, kjer je l. 1817 neki spodnji del tri dni v ognji se paril (stal je namreč zvonik tako nemarno kakor blezo nikjer na vsem svetu ne — v sredi cerkve!!!), in v grozni ognjeni vročini so se bili mende jeli zvonovi topiti. — Ljudje so potem spet za silo piškavo zidovje zamaltali, pobelili in bilo je vse spet novo in terdno na videz, kot lepo jabelko, ki je v sredi vse razjedeno in červivo. — Pred malo leti je trešilo v zvonik. „Bog je nam,“ so rekli preč. g. dekan, „s perstam pokazal, kje naj vsaj popravimo.“ Bil je prej še zmeraj s streho za silo krit od l. 1817 — tako revno, de je vso okolico nekako žalostno in odljudno delal. Popravlil se je, kakor neizrečeno veliko družiga pod modrim vodstvom skerbniha gosp. dekana po vsih podružnicah vse fare — tudi matere farne cerkve omenjeni zvonik. Tiho upanje smo imeli, de bo zali velikan, kakorsnih malo, lep

predobitek zidanja nove cerkve — za katero je, smo zmeraj pravili, Bog gotovo le g. dekana Fr. Kramarja zvolil, če je ta ne bo delal, gotovo, smo djali, bo težko več kdej se zidala, ker kdo vé, koliko fajmoštrov je že to tako potrebno delo namerjalo, — pa vsacimu je spodletelo. — In res, zdaj ta je od Boga odločen mož in namerjen čas; — tudi vse nam je dosihmal po sreči šlo, — naj bi nam ne bil le nesrečni zvonik števila zmedel! In kdo bi bil to mislil? — saj so vendar v to nalaš poklicani tehniški možje vedno terdili, da zvonik je prav dober in terden in da naj ostane. — Bog pa (zakaj prav volja Božja se očitno vidi) je hotel ravno se o pravim času pokazati, da med lično zidovje nove veličastne cerkve ne gre stari razrušeni zid, ki bi bil gotovo prej ali slej padel in morebiti velike nesreče napravil. — Še le zdaj tedaj, ko se je zidovje stare cerkve lociti moglo, ktero ni skor nič ali le malo zvonika podperalo, se je pokazalo, v kakšni nevarnosti de smo v stari cerkvi bivali. — Zdaj vidijo tedaj ljudje, ki so vedno vpili, kako terdna de je! — zlasti namestovavec patronov, ki je pri komisii si prizadeval dokazati, da ni nove cerkve treba, naj se svoje zmote prepričat pride.

Brali smo semtertje od moza, ki je lotil se nevarniga dela, da je kako poslopje ali zvonik podzidal, — tode mi smo enačiga iskali zastoj. Eden je bil prišel — ogledal — in molce odnesel petč. Podzidovati bi bilo treba ves zvonik okoli in okoli do od ognja nepokvarjeniga zida v višavi 5 sežujev; do ondot namreč ni ves zid čisto za nič, — sožgan se luši, in uni dan, ko ga je dež zmočil, je pokal, de je slisati bilo; verh tega so lesene vezi skoz zid vtaknjete pri požaru spepelele in prazne votline pustile. — Kaj tedaj početi? — podzidovanje nevarno bi bilo in skor toliko veljalo kot nov zvonik; — tedaj bomo z Božjo pomočjo zidali noviga! Ze se stari podira, — le škoda de nam tavžentov manjka! Bog daj veliko dobrotljivih ljudi, ki bi nas dobro razumeli! *) —

Iz Cirkel. 5. vel. serp. Nesreča za nesrečo našo že od nekaj ubogo faro zadeva. 9. rožn. je toča po našim polji hudo razsajala, ter deseterim vasem veliko škodo naredila. To je bila prva nesreča. 1. mal. serp. je v vasi velikim Mraševim ob 7 zjutraj začelo goreti ter je 39 hiš z vsimi doticnimi poslopji pogorelo; škoda je cenjena 50.000 gold., zavarovani pa so bili samo trije pogoreleci. Kdo de je zazgal, se se zdaj za gotovo ne vé. Trudijo se siromaki, de bi si vsaj toliko ponaredili, de bi po zimi kje stanovati imeli; pa si le malo zmorejjo, ker jim pomoči primanjkuje. In s tem se ni nesreče konec. Ze spet večeraj ob 1 popoldan je hrup vstal, de v Zupeci vasi gori! Tečemo v pomoč, pa predin smo zamogli pomagati, ste bile dve hiši vpepeljeni. Pogoreleci edin, kakor se sliši, je zavarovan. Zraven vsih teh nesreč nam pa še silna suša proti vse jesenske pridelke pokončati. Če se nas Bog ne usmili in nam dobrotljivi ljudje ne pomagajo, ne vem, kako bomo shajali.

Priporoči tudi ti, ljuba Danica, nas uboge Cirklande svojim radodarnim bravcam, naj nam pomagajo; sila je velika, vsak se tako majhen dar bo s hvaležnostjo sprejet.

Cirklandski.

Pristavek. Bog dobrotljivi, ki serca vlada, naj vname serca tistih, ki so zmogni, da se usmilijo svojih bratov. Danica bo rada vsak dar sprejela in na svoje mesto odpravila. **Vred.**

Novomeška gimnazija je letos štela 242 učencev, med njimi 232 Slovencev, 2 Hervata, 8 Nemcev. Letnik ima zraven nemškega slovenski spis: „Časoslovje latinskega jezika“ od č. o. Ladislava. V letniku so imena počamrane, n. p. „Töplitz“, „Förnik“, „Vigaun“, zamenjane s pravimi

slovenskimi, „Toplice“, „Bernik“, „Begnje“ itd., kar pa, se vé, ni vsem všeč. — Morebiti bo priložnost o taci in enaci rečeh pozneje katero reči.

Mali Stajer. 5. avg. Mil. lavantinski vladika so 9. nedeljo po Binkoštih novo sevniško cerkev blagoslovili in zakrament sv. birme v nji delili; drugi dan pa so pri sv. Petru pod Svetimi gorami za svojega rajnega brata Jurja Stepisneka, prejšnjega ondašnjega farmeštra, zadušnico imeli, in potem na Slatino prišli, kjer so še zdaj, in so nam Štajercem, naposeb duhovnikom, menda ne rečem preveč, tako ljubi in dragi, kakor biskop Strosmajer v Jamnici Hervatom.

Vsak dan zjutraj po poli šestih mašujejo, in okoli poli sedme ure Jih najdeš pri viru (štepihu), ali tu ali tam po krasno izpeljanih potih zdaj samih, zdaj v družbi.

Radi tudi pohajajo bližnje duhovnije; da rečem ob kratkem, skazujejo se kakor pravi oče sebi izročenege naroda. In toraj smo Slovenci prav srečni, ker imamo take višje pastirje, kateri nas po očetovsko ljubijo, in v deželnih zborih za nas svoj glas povzdigujejo. Slava Njim! 8.

Tisočletno Ciril-Metodovo obhajanje je bilo zbralo neštivilno množico gostov in ljudstva 2. in 3. t. m. v Maribor. Posebno veliko verlih domoljubov je bilo iz hervaške zemlje, in še zlasti iz duhovskega stanú. Nazočnost toliko častitljivih gospodov in veljavnih možakov vtisnila je temu dnevu versko-narodni značaj. Celi dopoldan so se brale v stoljni cerkvi svete maše, in veliko ljudstva se je zbiralo po cerkvah. Ob 10 je bila slovesna velika masa v cerkvi sv. Alojzija, pri kateri je čitavnični pevski zbor razun rezponzorij čisto slovenske pesmi pel. Cerkev je bila polna gostov in drugega pobožnega ljudstva.

Svetna veselica pa je bila zunaj mesta prek Drave blizo predmestja sv. Magdalene, kake pičle pol ure od mesta. Ktera sobana pa bi bila tudi zadosti velika, da bi sprejela toliko število ljudstva? Mesto, kjer je bila beseda, je bilo ozališano tako okusno in slovesnosti takega dneva primerno, da se skoraj kaj lepšega misliti ne da, in javalne bi bilo mogoče najti bolj primernege prostora. Za govornike in pevce je bil napravljen poseben oddelek (paviljon) in zadej v njem se je lesketala velika in zala podoba ss. solunskih bratov Cirila in Metoda. Po paviljonu pa so viseli gerbi avstrijsko-slovanskih dežel, in po stebrih v ograji so se brali izreki nar slavnějšíh pisateljev slovanskih v raznih narečjih z ozirom na narodnost in dom. Dokler je bilo solnce na nebu, je zlatilo prelepo podoba Metoda škofa s sliko poslednje sodbe in Cirila meni haz evangelijsko knjigo v roci.

Preden se je beseda slovesno pričela, je prav izvertno igrala mestna glasba večji del slovenske narodne oddelke. O poli osmih se je začela beseda po osnovi te slovesnosti. Slovesni ogovor je imel predsednik čitavnični, gosp. dr. Sernee. Pozdravljal je številne goste primerno slovesnosti tega dneva, veselje razodeval nad prihodom toliko domorodcev iz vseh sosednjih dežel, posebno pa toliko izglednih možakov iz bližnje hervaške zemlje; pozdravljal je pa tudi pricujoče družih jezikov, ki so prišli veselit se z nami.

Med tem se skrije rumeno solnce za božjo milost, na nebu se prikazujejo mične zvezdice; gosp. Majeiger začne svoj izvertni govor o ss. Cirilu in Metodu na zgodovinski podlagi, in podoba ss. apostelnov slovanskih, ktero je poprej zahajajoče solnce zlatilo, sedaj svečava tako žarno razsvetluje, da se je deleč zamogla lepo viditi in razločiti. Po bližnjih gorah pa se zasvetijo veseli kresovi, brezštevilno lučie se prižge na ograji, ki je obdajala odločni prostor, veter se igra z zastavami, ki so vihrale po ograji in paviljonu; ss. blagovestnika gledata na brezštevilno ljudstvo, ki se veseli slave, ktero sveta blagovestnika od hvaležnih potomcev uživata. Kaj takšnega mora človek sam viditi, popisati se ne dá. Da je bila pa ta slovesnost zares versko-narodna brez družih namenov, spričuje nar bolj to, da je bilo zbrancega toliko prontege ljudstva, ktero se ne meni za

*) Bog zbudi koga, kateri bi sam nekatere tavžente daroval Bogu in sv. Jurju. So taki, ki premorejjo in dobro delo bi tukaj dobro mesto našlo: naj ga najde tudi naša beseda! Vr.

narodne demonstracije, in kateremu je, kakor dosihmal še po Slovenskem, kersanska vera čez vse drugo. Povzdigoval je pa kersansko versko omiko prav posebno govornik g. Majeiger, ki je poslušavcem živo pojasnoval veliko prednost kersanske omike memo paganske, in spodbudoval je k ljubezni do vere in domovine. — Govoril je na dalje tudi g. Šuman.

Ko je bil program splojen, se je pričel umetniški ogenj.

Tisoč let je tedaj preteklo, kar sta ta dva ss. brata Slovanom luč sv. vere prinesla. Pač dolga doba. Veliko nevihte je prišlo čez setev, ki sta jo sveta brata vsejala, al setev vendar še krepko raste. Bog daj, da bi nikoli ne zginila s tega polja. Veliko hudega je prestal že Slovenec v teh krajih, pa vendar slovenski jezik ni še od tod izginil, in čez tisoč let imeli so Slovenci sopet drugega Metoda škofa, katerega pa je Gospod Bog ravno pred pragom tisočletnice poklical iz tega sveta.

Slovenci, čislajmo tudi mi dar svete vere, hvaležni bodimo za kersansko omiko, bodimo zvesti poglavarju sv. Očetu rimskemu papežu, zvesti svojemu vladarju, spoustujmo pa tudi svoj narod in dom!

—k.

V Gorici 5. avgusta. Ravno kar smo v roke dobili novi in v Gorici prvi časnik slovenski pod imenom: „Umni gospodar“, ki ga je konec preteklega meseca izdajati začela tukajšnja c. k. kmetijska družba. Zacasni vrednik g. Andrej Marušić razglasuje v tem prvem listu Slovence po Goriskem naslednje: „C. k. kmetijska družba je v svojem glavnem zboru 28. maja t. l. (v Gorici) sklenila, da naj se za slovenske prebivalce naše goriške dežele kmetijsk list v slovenskem jeziku za zdaj enkrat na mesec izdaje, in od začetka ne le družbinim udom, ampak tudi drugim zastoj pošilja. Sklenjeno je bilo nadalje, da prihodnjo jesen, ko bo glavni zbor kmetijske družbe v Tominu, se ima tudi ta naš novi slovenski časnik v posvetovanje vzeti, da se zastran njega določi, kaj in kako. Ako se namreč do tistihmal pokaže, da šteje list zadosti brancev ali podpornikov in prijateljev, se bo naropred za terdno sklenilo, ali ima časnik samo enkrat ali večkrat na mesec izhajati, in potem se bo berž povabilo na naročbo razpisalo itd.“ Upamo, da sčasoma „Umni gospodar“ našim goriškim in primorskim Slovenceom to postane, kar so sedaj „Novice“ vsi Sloveniji. Ime vrednikovo nam je porok, da bo novi list dobro vredovan, ter mnogo podpore dopisovalcev mu želimo, kar vsak list posebno vazen stori.

Vsaka reč na svetu se enkrat konča, bodi si še tako dobra in terdna. Na vse strani ves skerhani, prestar, pa vendar naj boljši in naj večji zvon v tukajšnji veliki cerkvi in v vsem mestu se je 27. julija razpočil. Naj počiva mirno, dokler ga zvonar ne sname.

Da pobožni in spokorni duh med katoličani ni zamerl, marveč se čedalje še narašča, posebno med prostim ljudstvom, ko pa drugi, ki prelikani biti hočejo, Bogu in vsaki zvestobi herbet obračajo, — to nam priča marsikaka slovesnost. Ko so posvečevanje 20 novih marternikov japonskih pri č. oo. frančiškanih obhajali, so tudi naši ljudje vsega Goriškega, kjer jim je bilo naznanjeno, prav v obilnem številu na Kostanjevico privreli k pridigam, k spovedi in obhajilu; kot mravljincev je bilo vse prepolnjeno. Ne veliko manj ljudi se je tudi sv. odpustikov vdeležiti prizadevalo v dan „porejunkule.“ Posebno pri č. oo. kapucinih so spovedniki mnogo imeli opraviti. Kar je pa letos pobožne v to lepo ozaljšano cerkvo se bolj privabilo, so bile tri pridige v treh jeziki. Saboto zvečer je pridigal č. o. Bonaventura kapucin v italijanskem jeziku, nedeljo zjutraj o poli 5 v slovenskem jeziku č. g. dr. Hrawt, profesor semeniški, ki se je že pri drugih priložnostih izverstnega slovenskega govornika skazal; ob 10 zjutraj je pa pridigal č. g. Marocco, fajmošter in dekan karminski, v furlanskem narečju. Č. oo. kapucini so si prizadevali kot vselej, da se je vsa

druga pobožnost in slovesnost spodobno in mikavno obhajala.

Na otoku Barbani blizu Ogleja bo 15., 16. in 17. tega mesca redka slovesnost. Vis. čast. nadškof Andrej bodo z dovoljenjem iz Rima veliki šmarni dan kronali podobno Marije Device barbanske. Drugi dan, 16. t. m., bodo slovesno mašo peli Njih prevzvišenost kardinal in patriarh beneški; 17. t. m. pa bodo maševali in pridigali novo imenovani v. č. nadškof videmski.

Na čast rojstnemu dnevu Njih veličanstva Frančiška Jožefa bo naša čitavnica 18. t. m. napravila čedno besedo in s tem pokazala, kako zvest da je tudi goriški Slovenec avstrijskemu prestolu.

J. F.

Razgled po kersanskem sreću.

Gosp. Jož. Žvegeljna, našega rojaka, zdaj pri konzulatu v Aleksandriji, je slav. ministerstvo izvolilo podkancelerja v Jasu. Bralo se je večkrat že v Danici kaj njegovih dopisov.

Rumunska gerško-nezedinjena občina Sajtény v čanadski županiji, ki ima 4000 duš, se je oglasila gotovo vsa za prestop v katoliško Cerkev. Ne njih proto ne aradski gerški škof jih ni mogel od tega pregovoriti. To gibanje sega pa tudi v bližnje občine Kis Usnad (r. Kis Canad) in Nagylak (Nadjlak). Kat. list.

Iz Insbruka naznanujejo „Tiroler Slimmen“ dogodbo, ki je vredna, da se premisli. Frančiška Zangerle iz Pettau-a v dolini Stanz je bila bolna več kot sedem let. Bolezen se je bila pričela z velikimi bolečinami v herbtaneu in s hudimi kerči, k temu je pristopila oteklina ob vranici, ki se je večkrat prederla. Noge so bile tako oslabele, da je mogla več del le ob berghah ali pa ob palici hoditi. K temu se je pritaknila še nekaka dušna bolezen. Tudi je bila verh tega že dvajset mesecev do čistega mutasta, in na poti iz toplice Lengenfeld si je bila bedro izpahnila in leva noga se je sčasoma zmiram bolj kerčila in krajšala. Pripeljali so jo 9. majnika v Insbruk v bolnišnico; ker je pa bilo malo upanja, da bi se ozdravila, se je domū želela, poprej pa vender še na božjo pot v Absam; rekla je, da ondi upa zadobiti ali zdravje ali pa na Marijno prošnjo saj pomoč, da bo ložej svoje terljenje pranasala. Na potu v Absam 17. rožn. je vedno molila; spremljate ste jo sestra in neka prijateljica. Kadar v cerkev pridejo, jo nese sestra pred milostni altar Marije Device. Bolna se z rokama na altar opira in na klečalu počiva njen život. V tem nepriležnem stanu moli celo uro. Ob 11 glavo nagne in život se bolj skupaj sklone. Spremljavki se bojite, da ji slabo prihaja. Tri minute ostane v tem spanju podobnem stanu. Nato v prvo, pa prav tiho spregovori: „O, kaj vidim!“ in zopet molči minuto casa, potem v čisti zavednosti in sama vstane, čuti — bi djal — zdravje skoz ude teči, stoji prosto pri altari, razpne roke in kliče z močnim glasom: „Češen in hvaljen bodi Gospod!“ Potem se hvali Materi Božji: „O moja ljuba Mati Božja, kaj si mi storila!“ Zahvala, hvala, češenje milostne Marije Matere zdaj nasledva. Nato moli ozdravljena za dobrotnika, ki je voznju v Absam za njo plačal, se zahvali tudi sestri in prijateljici in ji priporoči v varstvo Marije D., moli zmiraj glasno za vse ljudi, za terdovratne grešnike in pa za svoje sovražnike. Ta glasna hvalivna, častivna in prosivna molitev terpi celo četert ure. Ljudje to reč naznanijo duhovnemu pastirju v Absamu, kateri z mnogimi ljudmi iz vasi v cerkev pride in ondi z njimi lavretanske litanije moli. Ozdravljena v tihi molitvi ostane do 1 popoldne v cerkvi, in potlej prosto in ravno iz nje gre. V Insbruku običe med drugim tudi v bolnišnici svoje bolne tovaršice, ki so se veselja jokale, vidivši jo veselo in čisto zdravo. — Absam je že iz poprejšnjega stoletja zavolj marsikterih ondi izprošenih milost na Tirolskem znana božja pot.

Lesniki, jabelka in lesnika.

„Diritto“, časnik edine Italije, se kremži in pravi, da po toliki preliti kervi, po tolikih zgubah so naredili to zamenjo na Laškem, da pred devet in petdeset letom je bila podveržena Italija enemu tujcu, zdaj pa dvema. — V Paderbornu je vlada dala ondotno zalo benediktinsko cerkev ne posebno številnim protestantom. — (Hlas.) — V Monastiru je napravljeno društvo protestantskih diakonov v sosedstvu stoljne cerkve na prostoru, ki je kat. cerkvi odvzet. (Hlas.) — Svetišče v Jeruzalemu je v tako žalostnem stanu, da se je v cerkvi velikih nesreč bati. Nedavno je ženska, prišla iz Betlehema, molila pod veliko kuplo, in eden muhih jo preč pokliče, ker ima mertvaški oder staviti; ali ravno da je vstala in se dvakrat prestopi, kar zagerni velik kos mavca z malom ravno na mesto, ker je klečala, in gotovo bi bila smert našla, ko bi ne bila odstopila. Slabo znamenje za politiko poprejšnjih in današnjih časov! Ako je kak gerb, kak poslanec razžaljen, je vse na nogah in še se s silno gorečnostjo zadostovanja; da je pa Božja hiša v rokah fanatičnega turka in v taci okolišinah, da kristjanje še blizo ne morejo, da bi jo popravili; da morajo pri turku z denarom vhod v grobno cerkev svojega Zveličarja, svojega Boga odkupovati, to je nagnjusno. — Vikšega škofa Felinskiga je Rus iz Gačine v Jaroslav odpeljal in tamkaj bo priprtel na neodločen čas. — 15. veliki zbor nemških kat. družb bo od 21. — 24. kimovca v Frankobrodu. — V Zagrebu je bilo letos sedem novih mašnikov posvečenih — veliko premajhno število za ondotno pomanjkanje duhovstva. — V Kronstatu dela 18.000 vojakov, ki ga bodo tako vterdili, da se mu tudi obrambane barke ne bodo mogle bližati. — Bratislavski knez in škof so letos 46 duhovnov posvetili, med katerimi sta 2 spreobrnjenca, dr. Mücke iz Magdeburga, poprej protestantski bogoslovec, in Fr. Laacke, poprejšnji pastor v Fehrbellin-u. — Kakor je na Angleškem poprej pusejska ločina katoličanstvu več sto anglikanskih duhovnov pridobila, tako jih pridobiva zdaj zedinovavska (unionska) ločina, ki za zedinjenje protestantske in celo greške cerkve s katoliško ne le moli, ampak tudi uči, samostane vstanovlja, bukve na svetlo daje. Neki pridigar te ločine, prestopivši v katoliško Cerkev, je rekel prijatlu, da je 20 družih z njim ob enem pravo vero sprejelo. — Kako je delal anglikanizem s katoliškimi vstanovami na Irskem, kaže vradna statistika. Protestanstvo v Londonu steri nad krivico, da je bilo nekdanje cerkveno premoženje celega naroda za anglikanske pridigarje obrnjeno. Ta statistika kaže, da cela protestantska škofija Kilfenora ima le samo 251 protestantov; velika škofija Kilmadnagh le 434 anglikancev; 155 anglikanskih fará, z dohodki 300.000 frankov, nima ne enega anglikanca; 173 fará, ki vlečejo 475.600 na leto, imajo vsaka pod 10 protestantov. In té kolosalne krivice in ropi, ki jih je storilo anglikanstvo nad katoličanstvom na Irskem, se še nadalje popisujejo. In ti anglikani hočejo na Španjolskem in Laškem tolerancijo učiti, katerim je v njih djanji le samo Rusija kos. (Kathol. Bl. a. Tir. št. 21. Beil.) — Nadvojvoda Maksimilijan Este je družbi sv. Bonifacija zapustil 100.000 gold — Nobena reč krivovercev tako ne pobije, kakor katakombe v Rimu, ker ondi kamni spričujejo, kaj je Cerkev učila že perve stoletja kersanstva in ne še le potlej pridjala, kar nam drugoverci očitajo. Alojzi Flir piše l. 1856 iz Rima na Tirolsko svojemu prijatlu: Učeni mož Piper iz Berlina v katakombah ni mogel svojega zavzetja skrivati. Ko je mladi starinoznanec Rossi neki napis bral, je poskočil in ni hotel verjeti, kar je slišal. Vlegel se je na tla, in v berleči lučici, ki jo je imel v roki, je sam bral napis na kamnu ter — obmolknil. — Katakombe pričanje dajejo sveti maši, čenju svetnikov in vsemu, kar ima in uči katoliška Cerkev; torej ondi steri in se pohuli,

kdor noče vervati. — Svet se čudi in giblje, ker je v Parizu nejeverniki Renan neke bukve zoper kersanstvo na svetlo dal. Pa to ni nič čudnega, sej taci je bilo že veliko na svetu in jih še bo, samo da vsi svojih brezbožnih sanjarij ne spišejo. — Neki fabrikant v Offenbach-u je deklino zato iz fabrike spodil, ker je pri ondotnem misijonu bila. Neumni dedec bi blezo rajši imel delavko nekersansko in torej nezvesto, tatinsko itd. — Poslednji čas se razodevajo protestantski glasovi, ki delajo pot k bližanju do resnice. Že je prišlo na dan več spisov, ki zagovarjajo molitev za umerle; zdaj pa je pastor Dietlein na svetlo dal celo bukve za čenjenje Marije Device. — „Armonia“ k verigam sv. Petra o tem prazniku pristavlja: „Ko je bil sv. Peter rešen okovov, ki so mu čudoma sami z rok odpadli, se je obul, se ogernil s plajšem in šel za angelom Gospodovim. Piju IX jih je veliko govorilo, de naj za njimi gre. Ro-varstvo l. 1848 mu je kričalo: hodi za mano! Ali Pij IX mu je odgovoril: poberi se! Napoleon III mu je ukazal reči: sveti oče, hodite za mano! Ali Pij IX se je posvetoval s svojo vestjo in je zaverigel cesarske svete. Papež spolnuje evangelij, in hodi za angelom Božjim, ki mu kaže pot pravice in resnice. In kakor je sv. Peter pod vodbo angelovo šel mem perve in druge straže ter prišel do železnih vrat, ki so deržale v mesto in so se same od sebe odperle; tako je Pij IX vkljub jezero nevarnosti dospel do konca mal. serpana 1863, osramotivši nade brezbožnih in nemoško boječnost strahljivcev.“ Ali ravno ob koncu mal. serpana 1863 beremo zopet take reči, kakor da bi že jutri Rima in vsega, kar je v Rimu, moglo konec biti. V „Laibacherici“ (31. mal. serp.) je pisano, da revšina v Rimu je vsak dan več, — vlada v tolikem pomanjkanji z denarom, da se mora vse prekueniti, — Merode v obupu, — denara nihče ne upa, — vojaki uhajajo, — Turin vnovič papeža nagovarja, da naj se svetni vladi odpove, to se pravi: ne bodi hud, ko sim ti kos kruha ugrabil in daj mi z lepo še uni kosec, ki ti ga nisim mogel oropati. V odgovor na té in take strašila pa „Armonia“ zanesljivo dalje pravi: O, naš sveti Oče ne more drugač, razun na dobrem koncu iziti, ker njega vodi angel Božji, ravno tisti angel, ki je peljal sv. Petra skoz toliko čujočih straž in zaderg, ki so bile viditi neprestopljive. — Marsikomu je vse pripušeno, drugemu pa nič ne; — „Disfensore“ v Modeni je oglobljen za 1500 lir in obsojen v ječo za tri mesc, ker je bil razglasil oddelek spisa iz „Armonie“: nič pa se ne bere, da bi se bilo le-temu listu kaj zgodilo za celi spis. —

Duhorske spremembe.

V ljubljanski škofli. Duhovnijsa Sv. Križa pri Kostanjevici je podeljena gosp. Jan. Vovku, kapl. v Šentjerneju; Primskovo pa gosp. Jan. Strah-u, kapl. v Gradcu, ker dosedanji duh. pastir gosp. Matija Marolt gre zavolj bolehnosti začasno v pokoj. Gosp. Alojzi Telijan, kapl. v kočevski Reki, gre za administratorja v Getenice; gosp. Jan. Dolinar, kapl. v Žužemberku pride ravno tako v Šentjernejo.

Pogovori z gg. dopisovalci.

Sl. gim. vod. v N. m.: Letnik hvaležno prejeli. — Gg. F. S., B. na J., J. V. v K., J. M. na Š. m. in Š. K.: Spise prav prav hvaležno prejeli — za zdaj prepozno, torej v prihodnje. — G. Bl. U. v v n. O.: Bomo skušili kmali poslati. —

Popravki. V popr. listu 22. na zadnjem oddelku zadajo strani v „poučenji“ prosimo naslednje popraviti: V 2. v. beri „gimnaziji“ (namesti gimnaziji); v 10. v. „nicht“ (nam. niht); v 17. v. „lieber“ (nam. lieber); v 19. v. „empfehle“ (nam. empfehle).